

За період вирощування від 6 до 12 місячного віку частка впливу годівлі була суттєвою і становила 10,8-45,3% ($P < 0,01$; $P < 0,001$) не спостерігали прояву впливу даного фактору на косу довжину тулубу та глибину грудей.

В загальному за весь період вирощування частка впливу годівлі на ростові показники була на рівні $\eta^2 = 0,101 - 0,250 - 0,578$. У віці першого отелення простежувався достовірний вплив фактору годівлі на рівні другого і третього порогу вірогідності.

Висновки. Формування екстер'єрних ознак ремонтного молодняка молочної худоби в значній мірі зумовлюються паратиповими факторами.

Тварини української чорно-рябої молочної породи, за покращення умов вирощування володіють здатністю компенсувати відставання у рості, проте це відбувається не у повній мірі і не по всіх промірних показниках, тобто, втрачену інтенсивність росту у більш ранні вікові періоди надолужити у старшому віці практично неможливо.

Список використаної літератури:

1. Зубець М.В. Вирощування ремонтних телиць / Зубець М.В., Сірацький Й.З., Данилків Я.Н. – К.: Урожай, 1993. – 136 с.
2. Коваль Т.П. Формування екстер'єру первісток червоної молочної худоби за різних умов вирощування / Т.П.Коваль // Тваринництво України. – 2005. - №8. – С. 12-15.
3. Мельник Ю.Ф. Залежність продуктивності худоби української червоно-рябої молочної породи від спадкових і паратипових факторів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: 06.02.01. "Розведення та селекція тварин" / Ю.Ф.Мельник. – Чубинське, 2000. – 20 с.
4. Меркушин В.В. Оцінка продуктивних якостей корів за екстер'єром / В.В.Меркушин // Розведення та штучне осіменіння великої рогатої худоби. – К.: Аграрна наука, 1991. – Вип. 23. – С. 34-37.
5. Методики наукових досліджень із селекції, генетики та біотехнології у тваринництві: [зб. наук. праць / наук. ред. Буркат В.]. – К.: Аграрна наука, 2005. – 248 с.
6. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. – М.: Колос, 1969. – 256 с.
7. Федорович Є.І. Екстер'єрно-конституційні та біологічні особливості високопродуктивних корів чорно-рябої худоби західного регіону України / Є.І.Федорович // Розведення і генетика тварин. – 2002. - №36. – С. 188-189.
8. Хмельничий Л.М. Характеристика корів бажаного типу за продуктивністю та екстер'єром / Л.М.Хмельничий // Тваринництво України. – 2003. - №7. – С. 17-19.
9. Эйснер Ф.Ф. Теория и практика племенного дела / Ф. Ф. Эйснер. – К.: Урожай, 1981. – 192 с.
10. Ящук Т.С. Особливості формування західного внутрішньопородного типу української чорно-рябої молочної породи в залежності від генотипових і паратипових факторів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: 06.02.01. "Розведення та селекція тварин" / Т.С.Ящук. – Чубинське, 2005. – 20 с.

Изложены результаты исследований влияния интенсивности выращивания на формирование экстерьерных признаков ремонтного молодняка украинской чёрно-пёстрой молочной породы.

The results of the impact of cultivation intensity on the formation of external and repair signs of young black-and-white manner Ukrainian dairy breeds.

Дата надходження в редакцію: 12.10.2012 р.

Рецензент: д.с.г.н., професор Л.М. Хмельничий

УДК 626. 2. 082. 11

АНАЛІЗ ДОВІЧНОГО ВИКОРИСТАННЯ КОРІВ ЧЕРВОНОЇ СТЕПОВОЇ ПОРОДИ

А.В. Писаренко, Інститут тваринництва степових районів ім. М. Ф. Іванова "Асканія-Нова", Національний науковий селекційно-генетичний центр з вівчарства

Наведено результати використання корів червоної степової породи. Встановлено перевагу за показниками довічного використання корів отриманих внутрішньолінійним та міжлінійним підборами. Поліпшення англєрською породою сприяло підвищенню у тварин вмісту жиру в молоці. Виявлено вплив рівня надою за першу лактацію на показники довічної продуктивності корів.

Інтенсифікація молочного скотарства та селекційне поліпшення стад з метою підвищення продуктивних якостей тварин призводить до значного скорочення строку експлуатації корів. У

результаті середній строк використання корів на молочних фермах обмежується всього 3-4 лактаціями [1, 4].

Враховуючи те, що велика рогата худоба має тривалий за часом і складний за фізіолого-господарською структурою біологічний цикл розвитку й відтворення, особливо актуального значення при інтенсифікації виробництва молока набуває проблема тривалості продуктивного використання корів [6].

Поліпшення тварин червоної степової породи шляхом відтворювального схрещування з англєрською, червоною датською та червоно-рябою голштинською породами наряду з підвищенням продуктивних та покращенням технологічних якостей тварин нерідко супроводжується підвищеною їх вимогливістю до умов вирощування і, як наслідок, зниження тривалості життя та ефективності довічного продуктивного використання корів [5].

Довголіття – бажана ознака при селекції молочної худоби [2], тому що вона визначає не тільки економіку виробництва, але й результативність удосконалення стад та порід [1].

Матеріал і методика досліджень.

Дослідження проведено методом ретроспективного аналізу за матеріалами первинного зоотехнічного і племінного обліку у племрепродукторі червоної степової породи «Приморський» Запорізької області. Тварин було поділено на групи за методами підбору батьківських пар: А – внутрішньолінійний підбір,

В – крос ліній, С – міжпородне схрещування (ЧС×АН).

Для оцінки ефективності довічного використання визначали число лактацій за життя, тривалість: життя, господарського використання, лактування; довічний надій, середній вміст жиру в молоці за життя та вихід молочного жиру, надій на один день: життя, господарського використання та лактування. Коефіцієнт господарського використання розраховували за формулою:

$$КГВ = \frac{Ж - К}{Ж}$$

де Ж – тривалість життя корови; К – вік корови при першому отеленні, днів [3].

Результати досліджень. Формування стада у ПСП «Приморський» відбулося з 1966 року, коли в господарство була завезена племінна худоба з племзаводів ім. Кірова Токмацького району та «Мелітопольський» Мелітопольського району Запорізької області. Спочатку у господарстві використовувалось чистопорідне розведення тварин червоної степової породи, а згодом, з метою збільшення виробництва продукції, почали використовувати бугаїв-плідників англєрської породи.

Тривалість продуктивного використання корів отриманих міжлінійним та внутрішньолінійним підборами батьківських пар становить 5,4 – 5,5 лактації (табл. 1), а у корів поліпшених англєрською породою – 4,9 лактації.

Таблиця 1. Показники довічного використання корів червоної степової породи

Показник	Метод підбору					
	А		В		С	
	x±S.E.	Cv	x±S.E.	Cv	x±S.E.	Cv
Кількість голів	11		184		283	
Лактацій за життя	5,5±0,71	42,9	5,4±0,13	32,5	4,9±0,10	35,2
Тривалість днів: життя	2896±251,6	28,8	2801±47,9	23,2	2749±35,5	21,7
господарського використання	1910±249,1	43,3	1823±46,9	34,9	1802±34,1	31,8
лакткування	1389±179,6	42,9	1375±36,2	35,7	1294±22,4	29,1
Довічна продуктивність: надій, кг	18279±2352	42,7	18490±485	35,6	14021±369	44,3
жир, %	3,78±0,026	2,3	3,85±0,013	4,7	3,90±0,010	4,2
молочний жир, кг	689,0±88,64	42,7	712,0±19,06	36,3	545,7±14,36	44,3
Надій за один день, кг: життя	6,15±0,337	18,2	6,45±0,073	15,3	5,08±0,132	43,7
господарського використання	9,74±0,501	17,1	10,21±0,085	11,3	7,94±0,204	43,2
лакткування	13,21±0,552	13,9	13,56±0,132	13,2	10,92±0,253	39,0
Коефіцієнт господарського використання	0,64±0,030	15,6	0,63±0,006	13,2	0,63±0,005	12,5

Тварини групи А та В мають більшу тривалість життя, господарського використання та лактування ніж корови групи С на 147, 108, 95 та 52, 21, 81 днів відповідно.

Покращення тварин червоної степової породи за рахунок внутріпородної селекції забезпечило отримання довічного надою на 4258 кг (група А) та 4469 кг (група В: P>0,999) більше ніж у помісних тварин, відповідно вихід молочного жиру у тварин груп А та В був кращим ніж у корів групи С на 143,3 та 166,3 кг (P>0,999). Поліпшення корів англєрською породою сприяло збільшенню вмісту жиру в молоці на 0,12 % у порівнянні з тваринами групи А (P> 0,999) та на

0,05 % у порівнянні з тваринами групи В (P> 0,99). Корови отримані від кросу ліній мали достовірно більший відсоток вмісту жиру в молоці (P>0,95) у порівнянні з тваринами отриманих внутрішньолінійним підбором.

Корови одержані від внутрішньолінійного та міжлінійного підбору батьківських пар мали достовірно більші надої на один день життя, господарського використання та лактування на 1,07; 1,8; 2,29 та 1,37; 2,27; 2,64 кг відповідно ніж ровесниці групи С. Це говорить про кращу ефективність довічного використання корів, отриманих чистопорідним розведенням.

Коефіцієнт господарського використання у корів групи А становить 0,64, а у тварин групи В та С – 0,63. При визначенні впливу рівня надою за першу лактацію на показники довічного вико-

ристання корів було виявлено, що у тварин при чистопорідному розведенні з підвищенням надою за першу лактацію підвищується і довічний надій, що є закономірним.

Таблиця 3. Довічна молочна продуктивність корів залежно від рівня їхнього надою за першу лактацію

Групи за надоєм І-ої лактації, кг	n	Чистопорідне розведення		Міжпородне схрещування (ЧС×АН)	
		Довічний надій, кг	n	Довічний надій, кг	n
менше 3000	23	17014±1681,7	137	14184±513,7	
3001-4000	159	18599±517,5	131	13791±573,8	
4001-5000	13	19594±1396,3	15	14549±1289,0	

Проте у корів поліпшених англєрською породою спостерігається інша картина, при підвищенні надою корів за першу лактацію до 3001 – 4000 кг молока знижується довічний надій у порівнянні з групою корів, надій яких за першу лактацію склав менше 3000 кг. Але потім у корів з надоєм за першу лактацію від 4001 до 5000 кг молока довічна продуктивність збільшується.

Висновки. Аналіз довічного використання корів червоної степової породи отриманих різними методами підбору батьківських пар показує перевагу чистопорідних тварин, отрима-

них внутривидовими та міжвидовими підборами. Це доводить доцільність подальшого розведення чистопорідного поголів'я корів червоної степової породи як цінного селекційного матеріалу. За вмістом жиру в молоці англєризовані тварини мали кращі показники (3,90 % проти 3,78 та 3,85 %), але вихід молочного жиру був більшим у чистопорідних корів.

Встановлено, що в даному стаді на довічну молочну продуктивність корів червоної степової породи має вплив рівень надою тварин за першу лактацію.

Список використаної літератури:

1. Добровольський Б. Підвищення молочної продуктивності корів завдяки довголіттю / Б. Добровольський // Тваринництво України. – 2003. - № 6. – С. 16 – 18.
2. Красота В. Ф. Разведение сельскохозяйственных животных / В. Ф. Красота, Т. Г. Джапаридзе, Н. М. Костомахин. – М.: КолосС, 2005. – 424 с.
3. Пелехатий М. С. Відтворювальна здатність чорно-рябих корів різного походження і генотипів в умовах Українського Полісся / М. С. Пелехатий, Н. М. Шипота, З.О. Волківська, Т. В. Федоренко // Розведення і генетика тварин: Міжвід. темат. наук. зб. К.: Аграрна наука, 1999. – Вип. № 31 – 32. – С. 180-182.
4. Пешук Л. В. Подовжити строк продуктивного довголіття молочних корів / Л. В. Пешук // Пропозиція. – 2002. – № 10. – С. 72-73.
5. Полупан Ю. П. Ефективність довічного використання червоної молочної худоби / Ю. П. Полупан // Розведення і генетика тварин – К.: Аграрна наука, 2000. – Вип. 33. – С. 97-105.
6. Шкурко Т. П. Молочна продуктивність голштинських корів залежно від тривалості продуктивного використання / Т. П. Шкурко // Інститут тваринництва УААН: Науково-технічний бюлетень № 94. – Харків – 2006. – С. 449-452.

Приведены результаты использования коров красной степной породы. Установлено преимущество по показателям пожизненного использования коров полученных внутривидовыми и межвидовыми подборами. Улучшение англєрской породой способствовало повышению у животных содержания жира в молоке. Выявлено влияние уровня надою за первую лактацию на показатели пожизненной продуктивности коров.

Results of the using of cows of Red Steppe breed are brought. Advantage on the indexes of the lifelong use of cows of got interline and between line selections is set. An improvement an Angeln breed assisted the increasing of content of fat in milk in the animals. Influence of level of yield for the first lactation on the indexes of the lifelong productivity of cows is educed.

Дата надходження в редакцію: 16.10.2012 р.

Рецензент: д.с.г.н., професор Ю.В.Бондаренко